No. 1704 Zaterdag 26 Augustus 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Roomsche neigingen.

De bekeeringsgeschiedenis van den predikant der Ned Herv. Kerk, Dh. Vethake, blijft nog steeds een onderwerp van besprek in tal van protestantsche bladen. Zelden zal een dergelijk geval zooveel nabetrachtingen uitgelokt hebben. Zelden ook zal er zooveel verband gezocht zijn met tal van verschijnselen in het verwordend en verschuivend protestantisme.

In verschillende tijdschriften en dagbladen wordt nog herhaaldelijk op die verschijnselen gewezen. In het tijdschrift „Omhoog”, het „Weekbl v. d. Vrijz. Hervormden”, de „N. Rott. Crt.” en andere bladen wordt over het geval breedvoerig uitgeweid en gepolemiseerd.

Al gelooft de „N. Rott. Crt.” niet terstond, gelijk Dh. Vethake volgens het Alkmaarsche persgesprek, dat wij aan het begin staan van een groote Katholieke beweging, toch treft dat blad de bovenmatige waardeering, die, blijkens een nummer van „Omhoog” onder de voormalige geestverwanten van den gewezen Koedijkschen predikant, Rome ten deel valt. Er worden in dat nummer twee opstellen aan de zaak gewijd; het eerste is van ds. A. R. Rutgers, te Lochem, het andere van dr. van Senden. In verband met de aanleiding waarnaar zij werden geschreven, zijn beide stukken niet zonder belang.

Ds. Rutgers somt enkele uitlatingen op van Protestanten, die in den laatsten tijd hun voorkeur hebben uitgesproken voor sommige leerstukken of opvattingen der Roomsch Katholieke Kerk. Hij herinnert er aan, hoe ds. J. L. Snethlage in „Omhoog” de verzuchting heeft geslaakt, dat het Protestantisme toch een æquivalent mocht bezitten voor de Roomsch-Katholieke leer van het vagevuur. Ook zijns inziens is „die vagevuurleer, geestelijk opgevat, psychologisch toch zoo oneindig veel redelijker dan de vrijwel bespottelijk ongerijmde voorstellingen, welke over het Hiernamaals onder het Protestantistische volk heerschende zijn.”

Voorts denkt hij aan ds. B. de Ligt, die in een preek over „de(n) mensch als middelaar een zielkundigen uitleg en apologie der Heiligenvereering heeft gegeven”; aan dr van Senden, „bekend om zijn veelvuldigen arbeid tot verspreiding van meerdere kennis en waardeering van Katholiek Christenleven”, die z. i. terecht steeds weer wijst „op het relatief recht der ascese” en wiens levenstaak het is geworden „aan het in wereldleven verdringend en smorend protestantsch godsdienstig leven zijne reddende retraites weer te geven”; aan dr. Gerritsen, die op den Zondag na Paschen 1916 het uitsprak, „dat de absolutieleer der R. K. Kerk ten onrechte in 't Protestantisme geheel was verloochend”; aan „een confessioneel gezind Zwolsch predikant”, die instemde met zijn (n.l. ds. Rutgers') stelling, „dat de R. Kath. Kerk formeel op 't juiste Christelijke standpunt staat in haar opeischen van hierarchisch gezag zoowel ten opzichte van het middelaarschap der kerk tusschen Christus en de wereld en aan „de talrijke uitlatingen van dr. A. Kuyper in deze richting.”

Dr. van Senden vult dit betoog aan met er op te wijzen, dat in een geval als dat van den heer Vethake „niet of men bij Rome belandt ten laatste de vraag is, dan wel, of men tot hooger, dieper, bewuster religieus leven stijgt.” En inzake de problemen van mystiek en allegorese, van zondebesef en vreemdelingschap aan het aardsche, van catholiciteit en gezag in geloofszaken „heeft Rome een antwoord. Zou het”, vraagt dr. van Senden, „Protestantisme of ...... Protestantsche enghartigheid en bekrompenheid zijn, voorbij te zien, dat de Roomsche Kerk aan ontzaglijk-diepe, religieuse zielsbehoeften voldoet ?”

Dr. van Senden is het volmaakt met dr. H. W. Ph. E. van den Bergh van Eysinga eens, die „meer zulke overgangen voorspelde, als de religie met macht zich gelden doet.” Ofschoon niet zeggende, dat Rome aan deze behoeften alleen kan voldoen, acht dr. van Senden het noodig te waarschuwen, dat „niet-Rome in dit geval rijker” (zal) „hebben te zijn dan aan banale vrijzinnigheid, die van dit alles niet weten wil. Om een intenser religieus leven te ontvangen, heeft”, volgens de meening van dr. van Senden, „het Protestantisme nog zijne sfeer te scheppen.” Want die sfeer is het „die zulke overgangen overbodig maakt.”

De strijd om Douaumont.

Max Osborn vertelt in de „Vossische Zeitung” van de lotgevallen der pioniers voor Verdun en komt ook te spreken over hetgeen zij bij Douaumont hebben doorgemaakt. Zij waren bij den storm op het dorp Douaumont geweest, die tot de moeilijkste en verschrikkelijkste onderneming in den strijd om Verdun behooren.

Dan verder naar voren, in eeuwig vuur. Met zeer weinig levensmiddelen, meestal levende „uit het koude blik.” En dan niet te vergeten het fort Douaumont zelf. De pioniers moesten de vesting in orde houden: zandzakken opstapelen, de beton opstijven, nieuwe in en uitgangen boren, de oude toegangen versterken, wegen en machinegeweerstanden met handgranatenwerpers bezetten, waarnemen wat het vijandelijk bombardement vernielde en de schade onder onafgebroken vuur herstellen. Het materiaal moest daarbij worden gehaald. Een kapitein heeft 10 dagen lang dit werk geleid. Tien dagen in de hel. Een lucht om te stikken; onafgebroken laten de Franschen alle soorten van projectielen op de kazematten vallen. Tot 28 centimeter granaten toe. Laag op laag. Men meent: eens zullen ze toch wel eens pauze houden. Ze denken er niet aan. De berg beeft. De luchtdruk in de binnenvertrekken is vaak zoo sterk, dat men van zijn stoel wordt geslingerd. De lichten gaan uit, rondom duisternis en nieuw gedreun. Als de kapitein wordt afgelost, geeft de commandant van het fort hem schriftelijk zijn erkentelijkheid te kennen.

In haar tegenwoordige stelling heeft de genie ook nu werkelijk geen oogenblik rust. De dood is steeds nabij. Het materieel wordt elken keer gehaald met het voorbehoud: als de man heelhuids naar beneden en weer terugkomt, is het mooi. Er op rekenen kan men niet. Kwamen de manschappen dan werkelijk aan, hijgend, buiten adem, vaak bloedend uit neus en mond door het haastige klimmen en opwinding, dan lieten zij zich ruggelings langs den wal naar beneden glijden. Goddank, nu was men er. Nu kon men weer aan het werk. Verbluffend goed ging het hier een tijd lang met proviand. Een onderofficier en twee man hadden het daarin tot een soort virtuositeit gebracht. Zij kenden de wegen, de ligging der granaatkraters, het geluid van de granaten in de lucht zoo nauwkeurig, dat zij altijd ongeschonden weer opdoken. Vaak echter eerst na een dag of zelfs twee dagen, nadat zij in een kuil hadden overnacht. Maar zij kwamen ten slotte altijd heelhuids terug en brachten het eten. En gingen weer aan het werk.

Zwaar is ook voor hen de bestorming van het fort Vaux geweest. Zonder hun hulp zou het niet mogelijk geweest zijn de door onze artillerie vreeselijk gehavende maar nog zeer weerbare vesting te bedwingen. Zij waren het, die als de stormtroepen in den vroegen morgen van den 2den Juni de uiterste gracht hadden bereikt, den weg naar het binnenste moesten banen. Uit de schietgaten van de betonmuren en uit de zandzakken, waarmee de vijand de stukgeschoten plekken had hersteld, dreigden machinegeweren en revolverkanonnen. De genie had zwaar werk. Van buiten uit en dan van den eersten wal uit, dien zij door de gracht heen beklommen hadden, moesten zij deze kanonnen onschadelijk maken. Zij gleden en kropen over den grond, lieten brandbuizen of zandzakken met handgranaten naar beneden, die dan tegen de schietgaten werkten, de bezetting verjoegen of vernielden.

Dan moesten de gereedschappen door het verwoede Fransche gordijnvuur heen, dan moesten ze in den fortengordel binnendringen, voortdurend bedreigd door het loopgraafgeschut. Ze moesten de brand- en ontploffingstoestellen hanteeren, die bij de geringste fout weigeren of voor hen zelf gevaar opleveren. Dit alles eischte de uiterste koelbloedigheid, volharding en handigheid.

De Franschen hadden zich in de binnenste kazematten teruggetrokken. De genie moest hen achterna. Ze kwam voor ijzeren deuren, die ze moesten laten springen, steeds in gevaar, dat de bezetting hen daarbij voor zou zijn. De pioniers kwamen voor barricaden van zandzakken met machinegeweren in de onderaardsche gangen, waar ze doorheen moesten. Een fantastische strijd speelde zich daar af. Stap voor stap, meter voor meter drongen zij de nog altijd aanzienlijke rest van de Franschen terug, tot dezen nauw ingesloten, na martelende dagen van wachten op ontzet, de wapens neerlegden.......

De toekomst van België.

In „Vrij België” geeft Julius Hoste Jr. de volgende vragen en antwoorden.

Moet België andere gewesten annexeeren ?

Een dergelijk drijven is niet alleen in strijd met den grondslag zelf, waarop een duurzame vrede berusten kan. Het ware in strijd met het belang van België, dat alsdan als een voorpost zou moeten ingericht worden en tot de rol van satelliet op politiek en economisch gebied vervallen zou.

Hoeft België grondgebied te eischen ten nadeele van Nederland ?

Wij weten, dat alle volkeren zich meestal uitsluitend door hun eigen belang laten leiden, en al ware het zelfs denkbaar, dat België zou kunnen vergeten wat het zoo gastvrije Nederland tijdens dezen oorlog voor ons volk heeft gedaan, toch zou het voor België geen wijze politiek zijn in tweedracht te geraken met het kleine land uit het Noorden.

Zij alleen, die de Vlaamsche beschaving tot een blijvende minderwaardigheid willen doemen, kunnen er op uit zijn tweedracht tusschen Nederland en België te stichten, opdat de wisselwerking op beschavingsgebied, welke wij te danken hebben aan de gemeenschappelijke Nederlandsche taal, zou belemmerd worden.

Het drijven tegen Nederland is in de huidige omstandigheden feitelijk gericht tegen de opstanding van het Vlaamsche volk.

Valt er tusschen België en Nederland iets te regelen ?

De Schelde-kwestie kan in elk opzicht ten bate van beide landen door duidelijke bepalingen best geregeld worden.

Hoofdzaak daartoe is, dat België evenzeer als Nederland buiten de invloedsfeer van de groote mogendheden blijve.

Waarom geen uitbreiding naar den Rijn ?

Omdat men aldus in ons Belgisch huishouden een talrijk Duitsch element zou brengen, en de geschillen tusschen Walen en Vlamingen reeds moeite genoeg opleveren, opdat wij er nog geen machtige derde taalgroep zouden bijvoegen.

Duitsch grondgebied annexeeren is aan Duitschland een rechtstreeksche aanleiding tot nieuwe oorlogen geven.

Wie daarvoor ijvert, helpt den oorlog tot in het oneindige rekken, doordien hij bij Engelsche imperialisten de meening opwekt, dat België voor dergelijke schikkingen zou te vinden zijn, en bereidt nieuwe oorlogen voor, zelfs alvorens de huidige krijg afgeloopen is.

Welke is de internationale roeping van België ?

Er toe bijdragen, dat uit dezen oorlog een volkenrecht geboren worde, waardoor de kleine naties beschut zijn tegen de aanvallen van imperialistische mogendheden. Daarvoor ijveren: de Paus, president Wilson, alsmede al de vredesvereenigingen; niemand spreekt over vrede, zonder voorop te zetten: de volkomen onafhankelijkheid en schadevergoeding van België.

Is een wensch tot vergrooting van België schadelijk voor onze faam ?

Stellig, en het is onbetwistbaar, dat vele buitenlanders, die voor België de grootste sympathie koesteren, met leedwezen vernemen, dat er publicisten zijn, die op moedwillige wijze de moreele rol van België in opspraak brengen.

Wij mogen zoowel op grond van

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

XXIV.

Maandag, 31 Januari, hebben we volop genoten van Saba's heerlijk natuurschoon.

We deden een morgenwandeling naar *Booby Hill.*

Het kleine plateau, waarop *Windwardside* zich genesteld heeft, zoo dicht mogelijk tegen den nog rechtstaanden kraterwand aan, heeft vóór zich een 100 voet hooger oploopenden heuvel *Booby Hill.* Van de Pastorie uit keken we voortdurend daar tegenaan.

Hij was het aankijken best waard.

Halverwege dien heuvel ligt tegen de overigens zwaar begroeide helling een rotspartij, donker bruinrood van kleur. De massieve brokken verheffen zich in allerlei vormen en gedaanten boven het weelderig groen rondom. De spitse punten steken hoog uit boven struiken en boomen. Een lange steenen kronkeltrap leidt erheen.

Wat is dat anders dan de groote ruïne van een oud kasteel, het paleis der Koningin van Saba, met een prachtaanleg van bosch, park en tuinen.

Als de Bijbelsche koningin van dit eiland afkomstig is, moet ze dáár gewoond hebben.

Dat moesten we zien van nabij, en we gingen blijmoedig op stap

Lastig waren die trappen, ze benamen ons adem en geestdrift. Maar dan keerden we ons om en rustten uit bij het genot van het heerlijk overzicht van *Windwardside.* Dat lag daar zoo vredig en vroolijk, de nette huisjes in hun lichte kleuren als groote bloemen te midden der bloeiende tuinen. De groote St. Paul viel weg aan den voet van den meer dan 1000 voet rijzigen kraterwand.

Het Koninklijke Paleis lag nu dicht bij ons.

De ruïnen waren spelonken en krochten van wild dooreengesmeten rotsen, het gewone verblijf der vogels.

Met moed ging het nu weer *excelsior.*

Ooit bergen beklommen, Lezer ?

Dan hebt ge ook in U gevoeld dat onweerstreefbaar verlangen om te staan op den hoogsten top, en niets meer boven u te hebben dan den goeden God en Zijn schoonen hemel, maar geheel de aarde onder u. Ge voelt den Schepper van hemel en aarde zoo dicht bij, als ge u verheven hebt boven al het aardsche.

Stelt u nu Saba voor, de alleenstaande rots midden in zee, en ons boven op het bovenste puntje van den hoogsten, beklimbaren top, met duizenden voeten onder ons de zee.

Begrijpt ge onze verrukking !

Als Ge op het Vasteland bergen beklimt en stijgt zoo hoog ge kunt, houdt Ge nog altijd rondom U een golvende vlakte, zoo ver uw oog reikt. Maar op Saba staat Ge op de volle hoogte, los van alles; ge voelt de diepte, ge ziet de ruimte, ge raakt de oneindigheid, ge zijt alleen, met God.

Extasen duren gemeenlijk slechts kort.

Het is de majestueuze indruk van den eersten oogopslag en ge staat als versteend, lijk Simon Styliet op zijn zuil. Dan begint ge u langzamerhand rekenschap te geven van wat ge ziet, het gewoon menschelijke neemt weer de overhand.

Van die hoogte uit gezien onderscheidt men de golven der zee niet meer. Het is een egale zilverige vlakte. De witte schuimende kuiven liggen als fijne sneeuwpoeder gestrooid over het ijsveld, dat vaal glanst in het zonnelicht.

Het is niet de heldere weerkaatsing van het water, de zee ligt als gesluierd onder blauwachtig zilver gaas. Wat is dat diep, steil diep; onwillekeurig wijkt ge iets terug en krijgt zoodoende weer oog voor uw omgeving.

Daar boven op *Booby Hill* heeft men het beste bouwland De hooge ligging verschaft het een milder, minder tropisch heet, klimaat. De aardappel groeit er puik, ook worteltjes zag ik er en sla, en ik weet niet wat al heerlijkheden meer. Men kon zich een oogenblik in Hollandsche velden verplaatsen. Het deed mij herhaaldelijk denken aan de heuvelachtige bouwlanden van Berg en Dal bij Nijmegen.

O, wat een heerlijke, frissche, opwekkende wandeling! Wat was het daar een verrukkelijk lenteweer. Hoe malsch stond het gras en hoe krachtvol groeiden struiken en boomen.

Saba is geknipt voor herstellingsoord. In een paar weken tijds bekomt men er heelemaal. Was het maar beter te bereiken! De vervoermiddelen zullen er vanzelf wel komen. Dat ontwikkelt zich van lieverlede overeenkomstig de behoeften.

De formatie van het eiland is eenig in haar soort en vol afwisseling.

Wij hadden te veel te doen met het bezoeken der verschillende kerken en scholen en de daarbij behoorende kerkelijke plechtigheden. Maar, als men eens naar Saba kon gaan om wat reactie te brengen in het bloed, zou men op dat bergeiland voldoende gelegenheid vinden om zijn krachten te verfrisschen.

De wandeling alleen van het strand naar de *Bottom*, *Quarter*, *Hell's Gate* is een reuzensport voor milt, lever en longen. Het hart krijgt nieuw frisch bloed, de spieren worden gestaald, de zenuwen bedaren en werken regelmatiger. Ge wordt eens flink door elkander geschud en komt weer eens los.

Als dat geen geforceerde wandelingen zijn, omdat men op bepaalden tijd ergens wezen moet, kan men alles op zijn gemak doen en genieten van de mooie punten, die er in overvloed zijn.

den militairen toestand als wegens de zedelijke kracht, die van België uitgaat, een rotsvast vertrouwen stellen in onze toekomst, maar het is ons belang niet de moreele rol van België te laten vertroebelen.

En de taalkwestie?

Slechts een bedachtzame politiek, die met al deze gegevens rekening houdt, kan op gelijkmatige wijze de belangen van Walen en Vlamingen vrijwaren.

De taalkwestie is en blijft een vraagstuk, waarmee de andere mogendheden zich niet in te laten hebben; onze eigene regeering moet die huishoudelijke kwestie ten bate van Vlaanderen en Wallonië der wijze regelen, dat Vlamingen en Walen onder de Belgische vlag in broederlijk akkoord hun volle leven ontwikkelen kunnen, tot voorbeeld aan alle beschaafde volkeren.

De strijd bij Péronne.

Uit Parijs wordt aan de „Daily Chronicle" geseind: Een met bekwaamheid ontworpen en gedirigeerde beweging bracht het Fransche leger ten zuiden van de Somme tot aan de zijde der rivier tegenover Péronne.

Na een artillerie-voorbereiding van twee dagen rukte de infanterie den 9en Juli om 12 uur vooruit over een front van 4 K.M. vanaf Sormont Ferme tot Bello. Zoo kwam zij op het breede plateau, hetwelk, 330 voet boven den zeespiegel gelegen, wordt beheerscht door Maisonnette Ferme.

Op den linkervleugel werd het dorp Biachis aan drie zijden aangevallen. Een compagnie drong om 2.10 uur het dorp binnen.

Het grootste deel van de noordelijke helft werd bezet, maar de Duitschers bleven weerstand bieden tusschen de markt en den weg naar Barleux in een groep vernielde huizen, vanwaar zij een aanhoudend machinegeweervuur onderhielden. Weldra gingen de Franschen echter tot den aanval over — door een majoor aangevoerd — maakten zij zich met onweerstaanbare kracht meester van de versterkte stelling en doodden al de Duitschers, die haar bezet hadden of namen hen gevangen. Alles geschiedde zoo snel, dat het verlies der Franschen slechts eenige gewonden bedroeg. De majoor werd door een Duitschen luitenant met een revolverschot gewond, doch velde hem spoedig neder door een slag met den kolf van zijn geweer.

Nabij de kerk hielden 60 Duitschers het nog eenigen tijd uit in een vernielde hofstede, maar gaven zich ten slotte over, toen zij aan alle zijden waren ingesloten. Om 2.45 uur was de geheele plaats genomen. Wat van het garnizoen overgebleven was, vluchtte zuidwaarts naar Péronne, juist bijtijds om omsingeling te ontgaan.

De Fransche infanterie had nog geen twee uur noodig gehad om eene stelling te nemen, die volgens een onlangs verschenen Duitsche order als onneembaar was voorgesteld. Maar de Fransche infanterie toont meer en meer hare superioriteit boven de Duitsche.

Op den rechtervleugel bood de vijand langer weerstand en zal dit langer kunnen volhouden, omdat zich aldaar open terrein naar het zuiden uitstrekt en er zich tusschen Hem en de rivier te Eterpigny slechts een smalle strook gronds bevindt. Aldaar hebben de Duitschers geen zware artillerie durven opstellen, waarvan de gevolgen niet zullen uitblijven.

De Franschen hebben den rand van Barleux bereikt, waar het gevecht nog voortduurt en den afgeloopen nacht namen zij een linie loopgraven, die zich zich vanaf dit punt noordoostwaarts uitstrekt tot Maisonnette Ferme. Gedurende den dag en den nacht werden 950 man gevangen genomen.

Beslissende dagen.

Onder dezen titel schrijft majoor Morath in het „Berl. Tageblatt": De wereld verwacht veel van de tegenwoordige zware gevechten aan het westelijk en oostelijk front. De tegenstanders hebben zich, gedurende de aanvallen van de Midden-Europeesche mogendheden tegen Verdun en tusschen Etsch en Brenta, tot de hoogste praestaties opgewerkt. Men is vaak de meening toegedaan dat deze krachtsinspanning van onze tegenstanders de laatste is en moet zijn; en men grondt deze zienswijze op het wegsmelten hunner krachten bij het verschrikkelijke oorlogsvuur. Wat Frankrijk aangaat, ben ik dezelfde meening toegedaan. In het gebied van Verdun heeft het van Februari tot nu toe, blijkens overeenstemmende schatting van onzijdige stemmen, rond 400,000 man verloren. De verliezen tusschen Somme en Ancre zijn ook niet gering en over noemenswaardige reserve beschikt Joffre niet meer. Het jongste deel van Frankrijk, dat de wapens kan dragen, wordt reeds als laatste troef uitgespeeld.

Ten aanzien van het wegsmelten van de Russische krachten kan ik mij slechts voorwaardelijk uitspreken, want het jongere geslacht levert aan het leger van tijd tot tijd wederom eenige millioenen aan menschenmateriaal. Het is wel mogelijk, dat wanneer de nieuwe Russische stoomwals wederom zal zijn vernield en tot oud ijzer zal zijn teruggebracht, een nieuwe en lange strijdpauze in het oosten zal intreden en dat gedurende deze pauze de vredesgedachten, welke overal aanwezig zijn, vasten vorm zullen aannemen.

Het is wel denkbaar, dat de kracht der Engelschen vermindert, maar dezen hebben niet den wil, er alles op te zetten om met eigen kracht te overwinnen. De Italiaansche oorlogskracht is reeds lang slechts een glimmend vuur. Voorloopig kan men niet meer gevolgtrekkingen maken; onze vijanden zijn nog steeds tegen een ontijdigen vrede, zooals zij dien noemen, wanneer aan hun voorwaarden niet is voldaan. In Frankrijk bestaat echter bezorgdheid voor het voortzetten van den oorlog; ook in Engeland wordt meer over vrede gedacht, al heeft men zich in geen van beide landen een helder beeld gevormd van de oorlogs- en vredesdoeleinden, en men kan aannemen, dat de Russische oorlogs-politiek evenmin is verdwenen. Eene beslissende overwinning ontbreekt aan een der beide oorlogvoerende groepen.

De aanstaande dagen zullen beslissend zijn.

Het offensief in het Westen.

Een Duitsch officier, die in het offensief aan de Somme gewond is geraakt, vertelt in de „Berliner Zeitung am Mittag" van hetgeen hij heeft beleefd.

Het was voor zijn afdeeling een vreugde geweest, toen zij na een rustpoos, niet zooals zij gedacht hadden naar Verdun of naar Rusland werden gezonden, maar weer geplaatst werden in de stellingen, die zij zelf hadden helpen aanleggen. Hier hadden wij, zoo vertelt hij, bijna elk woonhol gebouwd, iedere week de hindernissen versterkt. Wij hadden in de diepe schuilplaatsen met haar balken van heele boomen, in het 30 meter breede prikkeldraad zooveel vertrouwen, dat wij onze stelling voor onneembaar hielden. Wij kenden nog niet den vooruitgang van de techniek van aanval sedert het laatste Fransche herfstoffensief.

Den volgenden morgen, het was Zondag den 25en Juni, begon het schieten al vroeg. Er lag een buitengewoon levendig artillerievuur op onze loopgraaf. Eenige batterijen waren zich blijkbaar aan het inschieten. Vele vijandelijke vliegers snorden in de lucht. Het opmerkelijkste was, dat daar ook 14 kabelballons hingen, waar men er anders slechts 2 zag.

Wij constateerden overigens, dat een gedeelte van deze ballons niet bemand was. Er lag eenige plagerij in deze massa-demonstratie van het oude luchtwapen. Met het begin van hun offensief hadden de Franschen en de Engelschen ons met een nieuwe manier van vernietiging van ballons verrast. Een vlieger verschijnt boven den kabelballon en schiet er een lichtpistool tegen af. Een steekvlam slaat uit het omhulsel, een hoopje asch valt naar beneden, dat is alles, wat er overblijft. Op deze manier was het hun werkelijk gelukt eenige van onze ballons naar beneden te schieten en onze waarneming niet onaanzienlijk te hinderen. Wij hebben hun de kunst gauw afgekeken.

Met hun kanonnade, die overigens niet buitengewoon was, richtten de Franschen slechts veldschade aan. Een gedeelte van de loopgraaf werd een beetje geschonden, maar verliezen hadden wij niet.

Den volgenden morgen om 7 uur begon de groote dans. Toen ging de vijand met zijn zware artillerie aan het werk. Groote granaten sloegen in op onzen linkervleugel en in de derde loopgraaf. Een half uur later kwam de eerste mijn. Aan mijnen schieten zijn we gewoon, van ons zelf zoowel als van de anderen. Wat echter nu op ons neer kwam, was toch iets nieuws. Het was een kaliber, dat men tot nog toe niet of dan slechts bij gelegenheid en zeker niet in zulk een opslag en op zulk een afstand gebruikt had. Bij het barsten van de eerste luchttorpedo sprongen alle vensters in mijn dekking. Een geweldige zuil spoot wel 100 meter omhoog, die den geheelen omtrek met steenen en aarde overstelpte. Het was een soort uitbarsting van den Vesuvius. Men kon zelfs ternauwernood van een miniatuur uitgave spreken.

Na de eerste kwam de tweede, de derde en zoo eindeloos door. Op mijn dekking stond een schildwacht. Zoodra hij een mijn, die in onze richting kwam, door de lucht zag vliegen, holde hij de trap af om zich in ieder geval tegen de splinters en de vallende steenen te beschermen. Was deze gevaarlijke regen voorbij, dan sprong hij weer op zijn post, onze gedachten, als de man binnen stormde, waren niet oninteressant. Nu is het ding nog in de lucht, tien, twintig, dertig seconden heeft men nog tijd om te overwegen of het boven op de dekking neer zal komen. Was dit het geval, dan was het natuurlijk uit. Vier meter aarde en dikke balken zijn niet bestand tegen anderhalven centenaar ontploffend dynamiet.

Vervolgens komt dan de ontzettende knal. En heeft men een schrik, die zich niet laat bedwingen. Dan is het voorbij. Een halve minuut later komt de laatste phase van de mijnontploffing. Dan valt de regen van klei en steenen zoo dicht en zoo overvloedig, dat loopgraaf, wachtposten en de trappen naar de dekkingen meer en meer vol raken. Een der mijnen wierp den schildwacht de 16 treden naar onze hol naar beneden en met hem een splinter der mijn van een halven meter lengte. De deur vliegt midden in het vertrek. Na enkele minuten merkten wij reeds de uitwerking van deze beschieting. Een sectie-aanvoerder van drie aan elkaar verbonden woonhollen, meldt, dat twee ingangen ingestort zijn. Daar kunnen de manschappen niet meer blijven. Ik laat een troep bij mij komen, de anderen moeten meer links. De verhuizing vindt zonder verliezen plaats. De lui kunnen echter alleen hun geweer mee nemen, hun ransels moeten zij achterlaten en zullen ze wel nooit terug zien.

Een oogenblik later stuur ik een man om een bevel te brengen naar den linkervleugel. Hij komt onverrichter zake terug. Er was geen doorkomen aan.

Ik ga nu de zaak zelf aankijken. Troosteloos ziet het er uit. Krater ligt naast krater. Elk twee meter diep. De bekleeding van de loopgraven, de draden van de hindernis, enz. vormen een wilden chaos in dit kraterlandschap. En hoezeer hadden wij altijd opgepast, dat er geen stuk papier, geen stompje sigaret in onze loopgraaf slingerde. Wo hadden alles droog, zindelijk en ordelijk gehouden.

Ik roep een vrijwilliger op om den toestand van de loopgraaf te onderzoeken en mijn bevel naar den linkervleugel over te brengen. Onmiddellijk meldt zich een man. Angstige minuten gaan voorbij. Een half uur later komt hij terug. Hij brengt betrekkelijk goed nieuws. Hij is tot aan den linkervleugel gekomen en heeft daar alle groepen, ook de vluchtelingen uit het woonhol aangetroffen. De loopgraaf ligt ongeveer over 60 meter leugte dicht. Ik stel den afgesneden linkervleugel onder leiding van een beroeps-onderofficier Een oogenblik verraadt zijn gezicht dat hij nadenkt over het ernstige van het bevel. Dan slaat hij zijn hakken tezamen. De vleugel is in goede handen.

Onder al deze bedrijven door barst mijn na mijn en de eene zware granaat na de andere. In de verte dondert onafgebroken de roffel van het geschut Iedere paar minuten komt de schildwacht naar beneden gestormd om ons een mijn in onze richting aan te kondigen. Nu struikelt een korporaal mijn woonhol binnen. Hij schreit, is buiten adem, zijn gezicht is vertrokken van doodsangst. Met haperen en stooten brengt hij de kwade tijding, dat de dekking van de loopgraaf-patrouille ingeslagen is. Hij heeft er ook onder gelegen, maar hij heeft er zich onder uit kunnen werken. De andere acht man liggen nog onder aarde en balken. Ik stuur onmiddellijk manschappen met spaden te hulp. Bij de bespreking bij den compagnies-commandant ontbreekt de aanvoerder der eerste sectie. De ordonnans van de compagnie komen dan, die verbinding met hem zoeken; zij zijn al uren onderweg. Later zijn zij onverrichter zake teruggekeerd. Eerst in den nacht kreeg men bericht: de sectie-commandant was bedolven geweest, maar ongedeerd weer te voorschijn gehaald.

Duikboot-mijnenstrooier.

Eenigen tijd geleden is de Engelsche maritieme macht er in geslaagd een Duitsche duikboot te bemachtigen, welke, zooals onderstaande beschrijving in het licht stelt, zeer zonderling van inrichting was. Het bleek namelijk, dat de bestemming van dezen onderzeeër niet is — althans niet in hoofdzaak is — het torpedeeren of op andere wijze in den grond boren van vijandelijke schepen door eigen aanval. Deze onderzeeër vernietigt niet rechtstreeks maar zijdelings door het leggen van drijvende mijnen. Zij droeg dan ook niet het gewone kenteeken der Duitsche onderzeeër, een U met een nummer, doch was gemerkt „U. C. 5".

De buit is thans in triomph nabij de „Black friar bridge" te Londen voor anker gelegd. Voor een kleine gift, ten bate van een liefdadig doel, kan men het vaartuig op de Theems bezichtigen. De Londensche correspondent van de „Telegraaf", die van de gelegenheid gebruik maakte, heeft alles aan boord nagesnuffeld en weet daarvan te vertellen:

„De Engelsche vloot beschikt thans over het onweerlegbaar bewijs, dat Duitschland duikbooten gebruikt om drijvende mijnen te strooien, die een gevaar vormen voor de neutrale scheepvaart.

De Engelsche admiraliteit heeft mij in de gelegenheid gesteld de duikboot „U C 5" te bezichtigen, die speciaal als mijnlegger is gebouwd en onlangs buitgemaakt werd, toen zij juist twee mijnen had gelegd. Een Britsche patrouille-boot ontdekte haar en stuurde er op af. Ziende dat zij in de val was geloopen, stak de bemanning van achttien koppen snel de handen omhoog, na tevergeefs getracht te hebben de duikboot in de lucht te doen springen. De Engelschen lieten hun geen tijd, maar namen hen allen gevangen.

De boot was 33 meters lang, kleiner dan gewoonlijk en anders gebouwd, zonder torpedobuizen. In plaats daarvan vertoonde het achterdek zes wijde schuiningerichte buizen, elk voor het laten zakken van twee reusachtige mijnen, die door een speciale inrichting los worden gelaten.

Elke mijn is tusschen ijzeren bouten vastgemaakt met rollen voor het glijden door de buis. Onderaan de mijn zit een mechanisme, dat haar op een bepaalde diepte houdt; zij is echter niet verankerd. Op dek lagen twee mijnen; de eene had bovenop vier, de andere vijf „hoorns" die bij aanraking met een schip de mijn tot ontploffing brengen.

Toen de „U. C. 5" buit werd gemaakt, waren er nog tien mijnen in de buizen. De Engelschen kwamen te weten waar de twee andere neergelaten waren en een Britsch marine officier dook er onversaagd naar en vond ze.

Een en ander is in strijd met de Haagsche conventie. Het is nu duidelijk waarom zooveel schepen, ook Hollandsche, door mijnen zijn vergaan. De Engelschen hebben positieve bewijzen, dat de „U. C. 5" sinds het begin van verleden jaar, voor zij buit werd gemaakt, 20 maal is uitgevaren en iederen keer twaalf mijnen strooide, in totaal dus 240.

De Duitschers hebben er de Engelschen vast een verwijt van gemaakt, als neutrale schepen op een mijn liepen, maar men verzekerde mij vandaag opnieuw, dat de Britsche verankerde mijnen behoorlijk geconstrueerd zijn en overeenkomstig de bepalingen ongevaarlijk worden wanneer zij los raken. Het is duidelijk, dat zulke mijnen andere Britsche schepen even goed zouden bedreigen, maar de Duitschers, die geen schepen op zee hebben, bekommeren er zich niet om wat voor schepen op hun mijnen loopen.

Nog een bijzonderheid van de „U. C. 5" is van buiten te zien, n.l. dat zij bestaat uit vier deelen, dus gemakkelijk per spoor vervoerd kan worden. Dit bevestigt de berichten van verleden jaar dat de Duitschers gedemonteerde duikbooten naar Zeebrugge en vermoedelijk ook naar Konstantinopel hebben gebracht.

De buitmaking van deze duikboot is belangrijker dan de andere, omdat zij bewijst aan welke gevaren de neutrale scheepvaart blootstaat.

Niet duidelijk is de beteekenis van de letter „C". Als zij een bijzondere klasse aanduidt, bewijst dat, dat Duitschland minstens vier dergelijke duikbooten bezit, elk in staat om twaalf mijnen te strooien."

Deze beschrijving noemen wij niet slechts belangstelling wekkend, doch in hooge mate belangrijk. Immers, zij kan den sleutel geven tot iets, dat tot nog toe tegenstrijdig of onverklaarbaar scheen. Verschillende Hollandsche schepen zijn in den grond geboord door projectielen, waarvan scherven grond gaven voor het vermoeden, dat zij van Duitsche

---

Saba is een zeer bezienswaardig eiland.

Het bezit 4 koud waterbronnen, 5 heete en 1 mineraalwaterbron, dicht bij de zwavelmijnen gelegen.

Die bronnen liggen heelemaal beneden op verschillende punten van den rand langs de zee.

De tocht er heen is niet van de gemakkelijkste, maar daarom juist voor sportliefhebbers aantrekkelijk

De echte Sabaneezen houden er een geheel bizondere sport op na Die houden halsbrekende harddraverijen langs de bergtrappen.

Men kan het bijna niet gelooven, en toch is het werkelijk waar. Persoonlijk heb ik kennis gemaakt met een der deelnemers en mocht uit diens mond de gloedvolle beschrijving vernemen van deze dolle waaghalzerij.

Maar, wat doet men al niet, als men jong is en zich krachtig gevoelt.

Meerdere malen gaan verschillende clubjes op weg om een tocht rond het eiland te maken. Dan bezoeken ze al de bewoonde plaatsen.

En dat wil wat zeggen op Saba. 't Is en blijft een reuzenmarsch om van *Bottem*, over *St. John*, *St Crispean*, naar den *Quarter* en *Hell's Gate* te gaan, en terug.

Mary Point is ook wel bewoond, maar ligt niet aan de groote trap, doch aan het andere eind van het eiland, *door diepe ravijnen en kloven* heelemaal geïsoleerd van het overige gedeelte.

De groote nadeelen van dit isolement blijven niet uit. Op *Mary Point* vindt men vele zwakzinnige kinderen, omdat de Ouders, bijna zonder uitzondering, allen stammen uit dezelfde familie.

Mary Point is voor een gewoon mensch niet te bereiken. Politietoezicht is daar onmogelijk, voor Geneesheer en Pastoor is het bijna niet te doen er heen te gaan. En toch zijn er gevallen, dat zij moeten. Alles moet te voet worden afgelegd. De afstand is zoo heel groot niet, maar twee, drie maal moet men berg op, berg af, geulen en ravijnen door, en alles langs ongebaande wegen.

Hoe het Gouvernement toe kan laten, dat de menschen op zulke onmogelijke plaatsen gaan wonen, begrijp ik niet. Die burgers onttrekken zich aan alle contrôle; het kunnen heele beste menschen zijn, maar ook is het mogelijk, dat er de grootste misdaden plaats hebben zonder dat de Politie er iets van te hooren krijgt. Van de opvoeding der kinderen zal heel weinig te recht komen. Een school is er niet. Een onderwijzer zou er trouwens onmogelijk kunnen wonen. De kinderen verstompen zichtbaar.

Als daar door den Staat niet wordt ingegrepen, wordt *Mary Point* mettertijd een idiotenkolonie.

Laat de Sabanees planten, waar hij wil, maar wonen moet hij, waar Staat en Kerk hem onder hun toezicht hebben en hem bij ziekte of ongeluk de noodige hulp kunnen verschaffen. Dat is op *Mary Point* bijna niet mogelijk.

Misschien strijdt het tegen de Hollandsche opvatting van *vrijheid*, als die 10, 12 huishoudens verplicht werden ergens anders te gaan wonen, meer in de bebouwde centra.

Maar laat het Gouvernement dan het verkeer naar *Mary Point*, de communicatie, gemakkelijk maken, en die menschen verlossen uit hun gewild isolement.

Laat ons nog even meegaan met de kerngezonde jongens van Saba.

Voor hun pleizier beklimmen ze den hoogsten kraterrand, of loopen heelemaal naar beneden om wat te gaan zwemmen.

Het prettigste uitstapje bestaat in een tocht van Fortbaai naar Ladderbaai.

Dat wil zeggen: ze komen eerst af van hun hoogen berg, kruipen door de ravijnen en komen tot aan de zee op het kleine stukje strand bij Fortbaai. De lol bestaat dan hierin, dat zoo'n stuk of twintig jonge kerels langs het kantje rond hun rots loopen, elk oogenblik in het grootste gevaar van in zee te vallen, daar dat randje nog geen voet breed is. Van tijd tot tijd valt er een in 't water, en soms springen ze hem allen tegelijk na, want hier en daar verdwijnt het rotsrandje geheel. Ze zwemmen dan tot ze weer een houvast vinden en een stukje rots om den voet op te zetten.

Zoo lachen zij zich krom tot aan *Ladderbaai*, waar ze als apotheose van de pret een 800 voet de hoogte ingaan, als ze ten minste in den *Bottem* wonen, anders kunnen ze nog opzweven tot hoogere regionen.

Ja, daar zit kracht in deze levenslustige jongens, die zich, helaas, *de Amerikaantjes* noemen, omdat in dollarland hun toekomst ligt.

De blanke bevolking trekt langzamerhand weg van Saba.

En dat is erg jammer.

De Sabanees is zoo'n goed slag volk!

Konden we die maar lokken meer naar onze eigen eilanden heen. Het is een niet te versmaden kolonisatie-element.

Wordt vervolgd.

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

herkomst waren. Toch loochende, niettegenstaande sprekende overtuigingstukken, de Duitsche admiraliteit, dat bedoelde Hollandsche schepen door een Duitsche boot zouden getorpedeerd zijn.

Zou het medegedeelde omtrent de „U. C. 5" hier niet een oplossing kunnen geven, welke de verklaring der Duitsche admiraliteit ongerept laat en toch rekening houdt met de compromitteerende bewijsstukken? Kunnen de proyectiel-deelen met de Duitsche merkteekens niet geworpen zijn door een drijvende mijn op zoo geheimzinnige wijze door een Duitsche onderzeeër als de „U. C. 5" aan het spel der golven en aan de speling van 't toeval toevertrouwd?

Past deze sleutel in het slot, is die verklaringen aannemelijk, dan is er dit mee gewonnen, dat de betrouwbaarheid der verklaring van een der oorlogvoerenden, waaraan totnogtoe door sommige getwijfeld werd, buiten verdenking is gebracht.

Doch naast die winste staat toch ook verlies. Immers, dan zou er blijken, dat er wederom een onzettend wreed oorlogsgebruik den strijd ter zee is komen vergruwelen.

DE OORLOG.

Het is nu duidelijk geworden, waarom wij zoo weinig nieuws hoorden van het Westerfront. Zaterdag, 19 Augustus, is het Groot Offensief zijn derde phase ingetreden.

De artillerie moet met het roffelvuur der mitrailleuses, het gordijn van zware projectielen, de vuurgolven van granaten de actie der infanterie voorbereiden. Doch al hebben de kanonnen de verdedigingswerken van den vijand tot poeder geschoten, niet altijd kan daarna het voetvolk zijn aanval beginnen, omdat de vijand dikwerf op zijn beurt bezig is een groote manoeuvre voor te bereiden met zware kanonnades.

Zaterdag ll. is het den Engelschen echter gelukt vooruit te dringen en de platgeschoten loopgraven van de Duitschers te veroveren van Hardicourt tot Thiepval. Zwaar was de strijd, maar de Engelschen hebben prachtige posities veroverd, als operatiebasis voor volgende gevechten.

Gedurende de acht weken, dat het Groot Offensief duurt hebben de Verbonden legers mooie vorderingen gemaakt. Ze komen al heel dicht bij Peronne en Bapaume. De verovering van deze sterke steunpunten zal wel de vierde phase zijn van het Groot Offensief. De Engelschen zijn in het bezit van de hoogte, welke het Duitsche front tot aan Flers bestrijkt, en slechts tot Flers hebben de Duitschers hun linie bizonder versterkt.

Bij Verdun was de strijd wanhopig en wordt hij nog altijd met kracht voortgezet. De Duitschers zijn verdreven uit Fleury en Thiaumont, maar van wijken schijnt nog geen sprake te zijn. Groot was het verlies aan manschappen.

In de Noordzee heeft een ontmoeting plaats gehad tusschen een Engelsch verkennings-eskader en een gedeelte van de Duitsche vloot. De Engelschen verloren twee gepantserde kruisers, de *Nottingham* en de *Yarmout* die beiden getorpedeerd werden. De Duitsche Onderzeeërs werden gerand en een Duitsche kruiser, type *Nassau* werd getorpedeerd.

In den Balkan is de strijd volop aan den gang. Italianen en Russen doen daar ook mee. Heel voorspoedig is het verloop voor de Verbondenen niet, de Duitschers zijn hen weer voor geweest.

In Rusland blijven de Russische troepen aan de winnende hand.

De Italianen beginnen wat te minderen.

Maar nergens lezen we van groote bewegingen van het Duitsch Oosten rijksch leger. Dat wordt overal aan alle fronten tegelijk aangevallen en heeft moeite genoeg om zich te verdedigen.

Berichten uit de Kolonie.

Dr. J. H. M. Ellis.

Op verzoek van Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE hadden Woensdagmorgen de Paters van stad en buitenparochies zich zooveel mogelijk voltallig vereenigd ten huize van Dr. Ellis op Plantersrust.

De Weleerw. Heeren F. J. A. v. D. DONK, rector van het Pensionaat Welgelegen, en fr. RADULPHUS, Directeur van het St. Thomas-college, hadden zich bij hen gevoegd.

In tegenwoordigheid van deze, bijna voltallige, Geestelijkheid deelde de Apostolisch Vicaris aan Dr. ELLIS mede, dat het onzen roemrijk regeerenden Paus, Z. H. BENEDICTUS XV behaagd had, hem te benoemen tot Ridder in de Orde van den H. Gregorius, den Groote. Monseigneur had deze hooge Pauselijke onderscheiding aangevraagd om den kundigen Geneesheer dank te brengen voor zijn belangelooze toewijding waarmede hij reeds twintig jaren lang de Bisschoppen, Paters, Fraters en Zusters onzer Missie had behandeld. Het zou echter aan Z. D. H. nimmer gelukt zijn dit Ridderkruis voor Dr. ELLIS te verkrijgen, als Monseigneur in zijn suppliek aan Z. H. den Paus niet had kunnen getuigen, dat de geëerde Dokter, ook een voorbeeldig Katholiek was en gelden kon als het hoofd van een vooraanstaande Katholieke Familie in onze Missie.

De familie ELLIS mag met eere genoemd worden onder ons. De Heer JAN ELLIS, de gezaligde Vader van den Dokter, was een voorvechter van de Katholieke zaak en heeft door deugdelijke opvoeding zijn kinderen braaf weten te houden.

De Pauselijke onderscheiding is derhalve een eer aan de geheele Familie ELLIS bewezen.

Daarna hechtte de Bisschop het mooie insigne den sympathieken medicus op de borst onder luid applaus van alle aanwezigen.

Dr. ELLIS dankte geroerd. Hij had niets dan zijn plicht gedaan, was echter dankbaar voor de hooge appreciatie zijner geringe verdiensten. Diep getroffen hadden hem de woorden van zijn beminden Bisschop, openlijk uitgesproken ten aanhoore van de geheele Geestelijkheid. Hoog was de eer heden aan de familie ELLIS bewezen door deze bisschoppelijke getuigenis in tegenwoordigheid van zijn Vrouw, broers, en naaste familie.

Dank brengend aan Z. H. den Paus voor de hooge onderscheiding, hoop te Dr. ELLIS te spreken uit naam van geheel de familie, de volle verzekering gevend, dat allen steeds hun best zouden doen te leven overeenkomstig hun Katholieke beginselen, die hun dierbaar waren.

Van ganscher harte wenschen wij onzen hoog vereerden Vriend, den Dokter, en zijn geachte Familie geluk met de openlijke hulde hun gebracht door het hoogste Kerkelijke Gezag.

Ook de armen zullen zich verheugen, dat hun groote weldoener, op deze wijze beloond werd voor zijn vele opofferingen jegens hen.

Zooals men weet, is het verleenen van ridderorden een koninklijke act van souvereiniteit. De Hoofden van Staat erkennen een Pauselijke onderscheiding als een decoratie van een Buitenlandsch Vorst. Om ze openlijk te dragen moet het Hoofd van Staat toestemming geven.

De Orde van den H. Gregorius, den Groote, is op één na de hoogste onderscheiding. De Verheven Christus orde gaat er alleen nog boven.

Nieuwe Gouverneur.

Naar wij vernemen heeft de Gouverneur, gisternamiddag, een telegram ontvangen, dat de Secretaris Generaal aan het Departement van Koloniën, de Heer STAAL, benoemd is tot Gouverneur van Suriname.

Hoog Bezoek.

De H. E. G. Heer Gouverneur bracht Donderdagmorgen een bezoek aan de St. Vincentius-school aan de Overzijde in gezelschap van Dr. DEN HOUTER.

Het Weer.

Woensdag tegen den avond stak er opnieuw een storm op, dat men aan orkaan begon te denken. Gelukkig duurde de storm niet lang en verwaaide alles in wind.

Regen hebben we gehad meer dan we hadden durven voorspellen, telkens zoo'n aardig buitje. Het is iets hoogst zeldzaams voor de maand Augustus. Ook op Aruba en Bonaire blijft de regen aanhouden.

Die regen is een zegen des Hemels voor de armen. Het kan een goed jaar worden.

Scheepsbouw.

Alles komt tegelijk. Er waren reeds een paar schoeners op stapel gezet, en nu zullen nog meerdere schepen worden aangebouwd, omdat de storm er eenige vernielde.

Vijf en twintig jaar onderwijzer.

De Heer E. A. GOILO viert 1 Sept. a. s. zijn zilveren jubilé als Onderwijzer. Daar de Heer GOILO ook lange jaren verbonden was aan het Bijzonder Onderwijs en hij zich steeds een zeer goed onderwijzer heeft getoond en steeds werkte tot groote tevredenheid zijner Superieuren willen wij genoemden Heer openlijk gelukwenschen met zijn zilveren Feest.

Ad multos annos!

Staat van Uitvoer.

Gedurende het tweede kwartaal van het loopende jaar werd van alle eilanden onzer Kolonie uitgevoerd voor een gezamenlijke waarde van fl. 587,037.

Om de beteekenis dezer waarde te begrijpen zullen wij ze vergelijken met de gezamelijke uitvoer onzer Kolonie gedurende hetzelfde tijdvak der vijf laatste jaren.

Werd uitgevoerd in 't 2e. kwartaal

van 1916	voor fl.	587,037
„ 1915	„ „	485,485
„ 1914	„ „	574,943
„ 1913	„ „	561,549
„ 1912	„ „	589,445

Het loopende jaar behoort dus tot de beste jaren. Laat ons nu eens meer tot de details afdalen.

Werd uitgevoerd in 't 2e. kwartaal *aan hoeden*

in 1916	voor fl.	67,285
„ 1915	„ „	85,491
„ 1914	„ „	93,758
„ 1913	„ „	148,586
„ 1912	„ „	152,374

Het laatste kwartaal was dus allerslechtst voor de hoeden.

Werd uitgevoerd in 't 2e. kwartaal *aan aloë*

in 1916	voor fl.	64,137
„ 1915	„ „	12,872
„ 1914	„ „	44,144
„ 1913	„ „	54,093
„ 1912	„ „	45,258

De uitvoer van aloë was zeer goed

Werd uitgevoerd in 't 2e. kwartaal *aan dividivi*

in 1916	voor fl.	30,567
„ 1916	„ „	19.418
„ 1914	„ „	34,526
„ 1913	„ „	8,817
„ 1912	„ „	16,358

De dividivi-uitvoer was dus goed.

De *Steenkoolhandel* gedurende het tweede kwartaal.

van 1916	beliep fl.	213,078
„ 1915	„ „	163,684
„ 1914	„ „	132,829
„ 1913	„ „	165,939
„ 1912	„ „	185,437

Was buitengewoon dus.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Martina Adames, Eluisa Beltram, Maria Campognori (2), Elorino Cato, Estevanita Dors, Stevanita Dres, Francisco Ellis, Parbboe Kirindonh, Chatarina la Cruz, Clemente Lamus (2), Constancia Martis, Henriette Pieters, Piet Pieters, A. J. Dovale, de gezamelijke verkrijgers van Eleonora Anselina Faardon.

Officiëele Berichten.

De leeraar bij de Protestantsche Gemeente van Aruba Ds. G. J. Eybers is met ingang van 1o. Januari 1917 benoemd tot Predikant bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente van Curaçao.

Aan den Gezaghebber van Bonaire J. A. P. Thielen is veertien dagen verlof verleend.

De Gouverneur heeft een quarantaine van veertien dagen, met inbegrip van de reis, vastgesteld tegen schepen, komende van Maracaibo, wegens het voorkomen aldaar van pokken; met bepaling, dat schepen, die aldaar buiten communicatie blijven met den wal, alleen passagiers en lading lossen en mails innemen, terstond tot het vrije verkeer zullen worden toegelaten na door den Stadsgeneesheer onbesmet bevonden te zijn.

De Predikant bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente alhier W. H. van den Brink is, gerekend te zijn ingegaan den 28n April 1916, belast met den dienst van den anderen predikant bij voornoemde gemeente.

Aan den marechaussee 1ste klasse bij de brigade marechaussee alhier J. B. de Lauw is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De Gouverneur heeft bepaald, dat op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin op Donderdag den 31n. Augustus a. s. bij zonsopgang de vlaggen op de openbare gebouwen, de forten op dit eiland en op de gouvernements-vaartuigen zullen worden geheschen, en met zonsondergang zullen worden nedergehaald.

Aan den Havenmeester en Loods alhier C. B. Debrot is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend en de Heer J. S. Ludwig is tijdelijk met zijne werkzaamheden belast.

Aan de onderwijzeres 2de klasse aan de Wilhelminaschool alhier E A. Vooren-van Romondt is tot verder herstel van gezondheid vijftien dagen verlofsverlenging verleend.

Aan den torenwachter op Klein-Curaçao Gustaaf Monsanto is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Muziekuitvoering.

Zondagavond om 7.30 uur Overzijde.

PROGRAMMA.

1.	Rendez-vous. Marsch	Latonn
2.	Si j'etais Roi. Ouverture	Adam
3.	Grigri. Walzer le uitv.	P. Lincke
4.	Potpourri sur La fille de Mm. Angot	Le Coq
5	De lustige Boer. Marsch	L. Fall
6.	Potpourri Favorit.	M. Samehtini
7.	Bolla Elisa. Schottisch	A. Loger.
8.	Amparo. Valse le uitv.	J. Boskaljon

Regenval

gedurende de maand Juli.

	m.M
Fort Amsterdam	15.3
Westpunt	27.5
Plantage Siberië	16
Dokterstuin	3.5
Hoffi Abao	4.3
Kl. St. Martha	4
Cas Chikitoe	24.5
Sta. Maria	43
Plantage Gr. St. Joris	27.5
Wilhelmina-tuin	34.2
Sta. Rosa	30
Beekenburg	24.3
Noordkant	27

Buitenland.

De toekomst van Oostenrijk.

Het nationaliteitenbeginsel, dit uiterst ingewikkeld vraagstuk, dat bij oppervlakkige beschouwing zoo doodeenvoudig lijkt, is naar aanleiding van een boek van den heer Chéradame, in de Fransche pers weer ter sprake gekomen. Men is hier vrijwel eensgezind van oordeel, dat een der resultaten van de overwinning der entente, de reconstitutie van Europa volgens het nationaliteiten-beginsel moet zijn, bij welke operatie in de eerste plaats, ná de inlijving van Elzas-Lotharingen bij Frankrijk, gedacht wordt aan de volkeren, die deel uitmaken van het Oostenrijksche keizerrijk. De Tsjechen krijgen hun onafhankelijkheid, de Jonge-slaven komen bij Servië, de Roemeensche bevolking van Zuid-Oostelijk Hongarije keert terug in den boezem van het vaderland. De Ruthenen worden aan Rusland gegeven. De Polen, nu dat is een delicate zaak, want Rusland is een bondgenoot en verdraagt niet goed, dat anderen zich met deze uitsluitend Russische aangelegenheid bemoeien.

De voorstanders van het nationaliteiten-beginsel voeren deze kwestie dan ook slechts met groote omzichtigheid aan en beweren vertrouwen te hebben in de nieuwe liberale gezindheid van de Russische regeerders. Een meening, die over het algemeen niet gedeeld wordt door de Polen zelf. Over de Finnen wordt niet meer gesproken. Men bewijst vooral, de absolute noodzakelijkheid van het verdeelen van Oostenrijk en den terugkeer der door Duitschland geannexeerde landstreken tot de oorspronkelijke naties. Dit is een edel doel Duitschland wordt dus gekortwiekt van zijn vroegere veroveringen. wordt teruggebracht tot zijn taalgrenzen, verliest de Poolsche provincies, Sleeswijk Holstein, Elzas Lotharingen. Oostenrijk als samenstel van Slaven (Tsjechen, Jonge-slaven) en Polen, Hongaren, Roemeniërs, Italianen en Duitschers, zal niet meer bestaan. Elk dezer groepen keert terug tot zijn vroeger vaderland. En de Duitschers, de Duitsche Oostenrijkers? vraagt de tegenstander van het nationaliteiten-beginsel. Aan den eenen kant verzwakt ge Duitschland door het verschillende gewesten af te nemen, en van den anderen kant geeft ge het Duitsch-Oostenrijk! Op deze wijze zal het na den oorlog na de nederlaag een nog aanzienlijker bevolking hebben dan nu! Voorwaar een zonderlinge manier om den gevaarlijken vijand te tuchtigen en er onder te houden. En om nog even een andere moeilijkheid aan te roeren vervolgt de politicus, is het u onbekend, dat de Italianen Istrië en Dalmatië willen hebben en dat de bevolking dezer gewesten voor een overgroote meerderheid bestaat uit Jonge-Slaven, die Servië als hun vaderland beschouwen?

Het nationaliteiten-beginsel is niet in staat de moeilijkheden op te lossen, integendeel de toepassing ervan zal den met zoo zware offers bevochten vrede uiterst onzeker maken. Laten wij dus geen luchtkasteelen bouwen, maar nuchter de werkelijkheid onder de oogen zien, en uitsluitend het doel nastreven, om den vrede op zoo hecht mogelijk politieke grondslagen te vestigen. Zoo deze overeenkomen met het nationaliteiten-beginsel, des te beter, maar dit beginsel moet niet de grondgedachte zijn, waarnaar het nieuwe Europa opgebouwd zal worden. Alleen een verstandige, met de werkelijkheid rekening houdende politiek kan een vrede tot stand brengen die van eenigzins blijvenden aard zal zijn.

Men ziet uit het bovenstaande, dat het toekomstige vredescongres een zeer moeilijke taak te vervullen zal hebben, want voor deze onoplosbare kwesties een oplossing te vinden, die een vrede grondvest, welke niet alle kiemen in zich draagt voor nieuwe conflicten, lijkt bijna onmogelijk.

BELGIE.

DE BELGEN IN ENGELAND. — Men weet, dat er in de Engelsche pers en er buiten op is aangedrongen, dat weerbare Belgen in Engeland naar het front zouden worden gestuurd, en er in Engeland meer uitingen van wrevel tegen de Belgen zijn geweest. *De Daily News* heeft nog onlangs op het onwaardige daarvan de aandacht gevestigd. Wat hiervan en van de relletjes in een buurt van Londen aan is, blijkt ons uit den brief van een Vlaming. De schrijver was den 4en dezer — toen hij den brief schreef — nog in Londen, maar zou „weldra aan 't front wezen." Hij schrijft:

„Gij vraagt mij inlichtingen over de zaak van West Brompton — ik geloof dat X. het opstootje in dat Londen-kwartier wat heeft overdreven. De oorzaak van dit alles is eene campagne tegen de Belgische „jobsnathers" vanwege de Engelsche pers en dat als gevolg de Engelschen nu moeten optrekken en de Belgen niet, en het is wel begrijpelijk dat zij niet gaarne hebben dat deze hunne plaatsjes rooven. Het woord „robber" werd gebruikt, dat is juist.

„De bladen kondigden aan dat er 200,000 Belgen van militaire ouderdom hier rondliepen en men hoopte dat het Belgische gouvernement deze weldra naar het front zou sturen. Die campagne werd door de gansche pers gevoerd en dat gaf reden tot de zenuwachtigheid.

„De *Metropole* echter antwoordde dat er eene O te veel was en het getal slechts 20,000 of ongeveer bedroeg. De zelfde gazet gaf nog enkele inlichtingen om aan te toonen dat een Belg die naar 't front vertrekt zijn vrouw in ellende (60 centiemen per dag) achterlaat, wijl de Engelsche vrouw zonder kinderen minimum 1.20 frank ontvangt enz. Er werd ook op gewezen, dat al die menschen schier alles verloren hadden en meer andere zaken.

„Twee dagen na dat artikel was de campagne uitgebrand doch het gouvernement nam het besluit dat gij kent.

Te West Brompton of Earl's Court wonen veel Belgen en hier en daar werd een herberg — natuurlijk — opengedaan, ook een bakkerswinkel en een tweetal paardenbeenhouwerijen (paardeslachterijen). Al de ruiten van die winkels werden stuk geslagen, doch waar X. 20 winkels heeft geteld, heb ik er slechts 10 of 12 gevonden. Wat de kwestie van den agent aangaat, die is niet gedood doch wel gewond.

„Dat de vluchtelingen liever bij Belgen gingen koopen is duidelijk, doch, dat de Engelschen dat niet gaarne hadden is begrijpelijk, en het opstootje eindigde met een gevecht waar de agent en enkele Belgen getroffen waren.

„Dat alles is zeer treurig en is niet om betere vriendschap te kweeken.

„Ik sprak een piot aan die van het front kwam en die vertelde mij dat men het daar 's anderdaags al wist en dat de betrekkingen tusschen tommies en plotten er ietwat door gekoeld waren.

„Die winkeliers waarvan sprake, zijn bijna evenals de meeste vluchtelingen van Vlaamschen oorsprong. (Vele opschriften zijn Vlaamsch).

Ook de Waalsche metallurgisten hebben met 500 eene vergadering gehouden, dat is waar — doch dat zij gestemd hebben om eene vraag te richten om aanstonds terug naar België gebracht te worden, daarvan weet ik niets.

„En daar. Meer kan ik niet zeggen dan dat de Belgen hier in sommige plaatsen gezien zijn nog erger dan Duitschers. Wat wilt gij? Het begint wat lang te duren, doch gij moet niet al gelooven wat X schrijft. Hij kan overdrijven! Iets is zeker. De Engelschen hebben de Belgen uitgenoodigd naar hier te komen en nu houden zij ze gevangen met hen te beletten terug te keeren. Daarom zijn onze apostels zoo kwaad. Men wil hun beletten het brood met werken te verdienen. Daar is heel de kwestie.

„Het besluit van het gouvernement echter zal de Engelschen wel voldoening schenken doch wee den Belg die tegenwoordig een plaatsken zoekt om te leven.....

„Men moet ook inzien dat het wat lang duurt en Engeland heeft al zooveel uit te geven en het spreekt vanzelf dat Engeland eerst en vooral voor zijn kinderen zorgt. Doch na het vertrek van de Belgen naar het front en ammunitie-fabrieken zal er wel stilte komen."

BELGIE EN NEDERLAND. — Er zijn Belgen en Belgische bladen, die propaganda maken voor de annexatie van een deel van ons land. De stoutsten eischen een stuk van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Onze regeering — meent het *Hbld.* — kon aan de Belgische te Havre eens vragen, wat haar bedoeling is met het toelaten van die propaganda, ook uit regeeringskringen.

Maar het zou meer geven, indien onze regeering aan Frankrijk en Engeland vroeg: In Belgische kringen wordt zoo geijverd voor een aanval op Nederland—is het uw bedoeling zoo gij als overwinnaar uit dezen strijd komt, die plannen te bevorderen en aan dien aanval deel te nemen, of kunnen wij op uw vriendschap en eerbiediging van onze neutraliteit en onze grenzen rekenen?

DIENSTPLICHTIGE BELGEN. — De militaire commissie, waarvan minister Berreyer voorzitter is, heeft haar onderzoek in zake het oproepen van de mannelijke Belgen van 18 tot 40 jaar geëindigd. De wet zal niet toegepast worden op Belgen, die den 1 Januari van dit jaar 40 jaar oud waren. In de landen der bondgenooten zullen voor den actieven dienst aangewezen worden die Belgen, welke niet in de oorlogsindustrie werken. De Belgen, die in die industrieën werkzaam zijn, zullen uitstel krijgen. Vaders van zes kinderen zullen vrijgesteld zijn, maar van de vaders van drie kinderen af zullen de gevallen onderzocht worden. Het oproepen zal in zeven groepen geschieden: eerst de ongehuwden, dan de gehuwden, zonder kinderen enz, naar gelang van de behoefte.

Wat de Belgen betreft, die naar Nederland uitgeweken zijn, men zal beginnen de ongehuwde mannen van 18 tot 30 jaar op te roepen. Echter moeten allen, van 18 tot 40 jaar, zich laten inschrijven.

Dit ontwerp zal aan de volgende beraadslaging van den ministerraad onderworpen worden.

DE DUITSCHERS IN BELGIE. — Tot teekening van de stemming is het volgende begrijpelijk. Een Duitsch generaal staat met een begeleidend officier op een trambalcon. Een jonge dame, uit deftigen Gentschen kring, stapt met haar moeder in. De generaal raakt door den schok den arm van het meisje aan. Het meisje maakt een beweging als wil ze haar arm van iets onreins ontdoen.

De begeleidende officier wil zijn generaal niet laten beleedigen. De generaal staat niet op vervolging. Maar de officier zet door. Het meisje maakt excuses. „Je regrette, monsieur." Doch de officierenrechtbank, om een voorbeeld te stellen, geeft de in ons oog veel te zware straf van negen maanden opzending naar Duitschland. Vermoedelijk is het plan, de rest der straf nu kwijt te schelden, hetgeen een royale daad zou zijn. Een dag afzondering reeds ware een los voor het leven. Maar is dit niet kenmerkend voor de stemming in veel Gentsche kringen?

Wezenlijk, zei mij een ander Nederlander. Het leven in Gent is verdrietig, haast ondragelijk geworden. Niet om de overheersching der Duitschers, hoezeer die ons ook de vrijheid van beweging en het contact met de Nederlandsche wereld rooft. Doch om de zwoele atmosfeer in de toonaangevende Gentsche kringen, waar alles verdacht is, wat niet geheel met hen medegaat, en waar men almeer in een droomwereld komt te leven, ontkennend de realiteit om zich heen.

De Volksstem.

Ontzettende Ontploffing en Branden in New York.

In den nacht van Zaterdag op Zondag is New York het tooneel geweest van vreeselijke verwoestingen en verschrikkingen veroorzaakt door geweldige ontploffingen, die verschillende deelen van New York, Brooklyn, Jersey City, Hoboken enz tot op hun grondvesten hebben doen schudden, onnoemelijke schade zijn veroorzaakt aan gebouwen, huizen, schepen, haveninrichtingen enz Men weet nog niet hoeveel menschenlevens het zal hebben gekost.

Als begin van de verschrikkelijke ramp neemt men aan een klein brandje, opgemerkt in een van de opslagplaatsen van de National Storage Co.

De magazijnen, opslagplaatsen, pieren en aangrenzend spoorwegemplacement met reeksen goederenwagens, waren gevuld met dynamiet, en allerlei soorten van ammunitie en ontploffingsmateriaal voor de Geallieerden in Europa.

Des nachts te 2.08 werd de 1ste en de grootste ontploffing gehoord, gevolgd door vele andere met grootere of kleinere tusschenpoozen.

De branden op Black Tom Island duren nog voort. Bedloe's Island, waar het „lichtende" Vrijheidsbeeld staat, werd door een hagel van granaten enz. getroffen.

7 Uren lang heeft het bombardement van bommen en granaten, hebben de schokken die de skyscrapers in New York deden waggelen, geduurd.

De geheele bevolking heeft een nacht van panischen schrik en groote angst doorgebracht. Hoeveel dooden en gewonden er zijn, is nog niet bekend. Men spreekt reeds van 50 dooden. Het stoffelijk verlies wordt geschat globaal op 50 millioen dollars.

Van de National Storage Co. zijn 13 groote magazijnen en opslagplaatsen, waarin een waarde was geborgen van ongeveer 15 millioen dollars, vernield.

Het havengedeelte van Greater New York is voor een groot deel, een tooneel van verwoesting.

Immigranten op Ellis eiland waren in groot gevaar.

Aan verplegers en brandweer was verboden zich naar de terreinen des onheils te begeven met het oog op de gevaarlijke omgeving.

NEW YORK, 25 Juli.— Rapporten aan het gezondheids-departement melden 150 nieuwe gevallen van kinder-verlamming tegen negen en tachtig Maandag aangegeven in New York. Acht-endertig sterfgevallen werden aangegeven tegen een endertig Maandag. Het totaal gevallen sinds de ziekte is uitgebroken is nu 3,098 Er zijn 647 sterfgevallen voorgekomen.

Het huis te Washington heeft $ 135,000 bestemd voor de bestrijding van de infantile paralysis'. Niet alleen kinderen, maar ook volwassenen, zijn nu lijdende aan deze ziekte. In Brooklyn waren Maandag der vorige week 90 nieuwe gevallen, en op Dinsdag 121.

De Balkan-oorlog.

VENIZELOS.

Volgens berichten uit Athene, publiceert Venizelos in zijn blad „Kyrix" een manifest, waarin hij zijn program voor de a. s. verkiezingen ontvouwt. Het Grieksche volk, zegt hij, zal niet tusschen de kroon en Venizelos of tusschen oorlog en vrede hebben te beslissen, doch moet zich uitspreken, of het Venizelos dan wel een ander politicus de uitoefening van de verantwoordelijke regeering wil toevertrouwen. Het betreft thans te weten of de koning recht heeft zijn verantwoordelijke raadgevers onder hen te kiezen, die hem zelf aangenaam zijn, of onder hen, die hem door den volkswil worden aangewezen. De Balkanbelangen van Griekenland verlangen de nauwere aansluiting van het land met de verbondenen op den Balkan, wier belangen in het oosten met die van Griekenland hand in hand gaan. Venizelos vertrouwt ook voor de vierde maal met succes na de verkiezingen de regeering te kunnen aanvaarden.

Exclusive Agent for the Dutch W. I.

Photographische Inrichting.

Soublette et Fils,

HOFPHOTOGRAFEN

VAN

H. M. de Koningin der Nederlanden

BEKROOND

te Amsterdam 1883,
„ Antwerpen 1885,
„ Chicago 1893, en
„ Curaçao. Eerste Prijs Eeremedaille, 1904.
„ Brussel, 1910

Curaçao, Waterkant, Otrabanda.

Te koop!

Een automobiel

Maxwell „roadster,"

tegen zeer billijken prijs.

M. C. HENRIQUEZ, arts.

Curaçao, Augustus 1916.

Excelente para los Niños.

Emulsión de Scott de aceite puro de hígado de bacalao con hipofosfitos de cal y soda es una preparación científicamente combinada, según saben los señores médicos, y de un gusto agradable al paladar, tanto, para los adultos como para los niños, especialmente para estos últimos que les gusta por su sabor dulce. Está probado que ésta es la forma más adecuada en que se puede administrar á los estómagos débiles de los niños, el aceite de hígado de bacalao:

„Certifico que la Emulsión de Scott, que tiene por base el aceite de hígado de bacalao, es una preparación no solamente muy agradable que con mucho gusto toman la mayor parte de los enfermos sino que es un gran reparador en las convalencias lentas y difíciles, especialmente en la gripa. Que obra muy bien en los niños escrofulosos, linfáticos y de difícil crecimiento y que por su fama universal creo que no será rivalizada jamás por ningun otra preparación similar." Dr. Pablo Bohórquez, Manizales, Colombia.

8

Dienst van den Landbouwkundige.

Kolonie Curaçao.

Plantzaden.

Aan het *Bureau* van den *Landbouwkundige*, op *Cas Chiquito* zijn à contant tegen bijvermelde prijzen verkrijgbaar de volgende *geselecteerde plantzaden*, alle *gekweekt* op de *Gouvernements-cultuur-terreinen* op *Curaçao.*

Oogst, voorjaar 1916.

1.	Curaçaosche Kleine Mais	25 cent per Cur. kan.
2.	Feterita	30 „ „ „ „
3.	White Kafir	30 „ „ „ „
4.	Red Kafir	30 „ „ „ „
5.	Shallu of Egyptian Corn	30 „ „ „ „

Curaçao, Augustus 1916.

De Landbouwkundige van de Kolonie Curaçao,

G. B. DUSSEL.

Dienst van den Landbouwkundige.

Kolonie Curaçao.

Veeverbetering.

Aan het Gouvernements-fokstation op Cas Chiquito staan gratis ten dienste van veefokkers:

een prachtige, volbloed Toggenburger-bok,
een dito dito Nubian bok.

Curaçao, Augustus 1916.

De Landbouwkundige van de kolonie Curaçao,

G. B. DUSSEL.

VOOR DE HUISMOEDERS

Wilt gij in uw huis ongelukken voorkomen, zoo raden wij U aan

GEBRUIKT ALTIJD

„LUZ DIAMANTE"

VAN

Longman & Martinez.

NEW-YORK.

Dit is de eenige petrolie, welke gedurende de laatste 38 jaar geen enkele ramp veroorzaakt heeft. Geen gevaar voor ontploffing, geen rook, geen stank. Volkomen veilig.

1 Te koop bij C. WINKEL EN ZONEN.

HAVEN-NIEUWS

VAN 19 AUG. – 2 SEPT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	H Hichborn	23 Aug.	La Guayra	28 Aug	New York
Merida	A Johanson	23 „	Maracaibo	23 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	26 „	New-York	26 „	Maracaibo
Juno	H Thv Slooten	2 Sept.	New York	? „	?
Philadelphia	G W Goodman	30 Aug	New York	31 „	La Guayra
Merida	A Johanson	27 „	Maracaibo	28 „	La Guayra
Merida	A Johanson	30 „	La Guayra	31 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	31 „	Maracaibo	31 „	New York
Philadelphia	G W Goodman	2 Sept	La Guayra	2 Sept	New York
Merida	A Johanson	2 „	Maracaibo	3 „	Maracaibo
Europa	E Fullen	21 Aug	Colon	22 Aug	Genova
Montevideo	E Agecino	16 „	Colon	17 „	Barcelona
Sylvanian	Calvert	20 „	Liverpool	21 „	Pto Colombia

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Camia H	19 Aug	Vela de Coro	*Dreadnought*	19 Aug	Barbados
M Leoncita H	19 „	Aruba	*M Leoncita H*	19 „	Aruba
Refugio H	19 „	Aruba	*Refugio H*	21 „	Aruba
Alix H	19 „	Aruba	*Lady C*	19 „	Aruba
Silfide H	20 „	Aruba	*Maria*	19 „	Maracaibo
Meteor H	21 „	Rio Hacha	*Juan Luis H*	22 „	Aruba
Sirena H	23 „	Rio Hacha	*Alix H*	21 „	Aruba
M Leoncita H	23 „	Aruba	*República*	21 „	Sto Domingo
Lelia H	24 „	Bonaire	*Mercedes V*	23 „	Ciu Bolivar
Gacela H	24 „	Maracal	*M Leoncita*	25 „	Aruba
Lady C	24 „	Aruba	*Lelia H*	26 „	Bonaire
Juan Luis H	25 „	Aruba			
Refugio H	25 „	Aruba			
Nereida H	25 „	Maracaibo			